

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

BEKİR TATLI, 1973 yılında Üsküdar'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini memleketi Kastamonu'da tamamladı. 1991'de Kastamonu İmam Hatip Lisesi'nden mezun olduktan sonra, aynı yıl Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni kazandı. Mezuniyetin ardından 1996 tarihinde Kocaeli Gebze İmam Hatip Lisesi'ne meslek dersleri öğretmeni olarak atandı. 1999 yılında Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslâm Bilimleri Hadis Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi oldu. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yüksek lisansını (2000); Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde doktorasını tamamladı (2005). Aynı yıl vatanî görevini ifa etti. 2009'da Yardımcı Doçent, 2011'de Doçent unvanı aldı. Halen Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği görevine devam etmekte olan yazar, evli ve iki çocuk babasıdır.

Kitapları

- ✚ *Âyet ve Hadislerde İsrâ ve Miraç Olayı,*
Çukurova Üniversitesi Basımevi, Adana 2008.
- ✚ *Mimarî Hadisleri,*
Türk İslâm Mimarîsini Taçlandıran Peygamber Sözleri,
Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2012.
- ✚ *Eğitim ve Öğretimde Altın Kurallar,*
(Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin Halifelerinden Sûfi Mehmed Paşa
Dârülhadisi Müderrisi Kastamonulu Muharrem Efendi:
Terçîbü'l-müteallimîn), Ekrem Matbaası, Adana 2013.
- ✚ *Cibrîl Hadisi ve İslâm Düşüncesine Yansımaları,*
Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2015.

AKADEMİK
HADİS ARAŞTIRMALARI

-I-

Doç. Dr. Bekir TATLI

Emin Yayınları 214

Akademik Hadis Araştırmaları - I

Doç. Dr. Bekir TATLI

1 Baskı Bursa 2016

Dizgi ve sayfa tasarımı: Bekir TATLI

e-posta: tatlibekir37@gmail.com

Baskı: Stüdyo Star Ajans Matbaacılık Ltd. Şti
Nilüfer Ticaret Merkezi Bursa
Sertifika No: 15366

E M İ N Y A Y I N L A R I

Fethiye Mah., Kırlangıç Sok. No:2 16140 Nilüfer / BURSA

Tel: (0224) 242 28 97-8, Fax: (0224) 241 25 69

www.eminyayinlari.com

© Bütün yayın hakları Emin Yayınları'na aittir. Kitap, yayıncının ve yazarın izni olmaksızın hiçbir surette (baskı, fotokopi, elektronik, manyetik, mekanik ve sesli ortamlarda ya da başka bir şekilde) kısmen veya tamamen çoğaltılamaz.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Akademik Hadis Araştırmaları - I

Doç. Dr. Bekir TATLI

1. Hadis 2. Sünnet 3. İslam Dini 4. Din

ISBN: 978-605-9955-91-1

Sertifika No:21217

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ..... 1

**İlgili Rivâyetler Yönünden Hz. Peygamber
Döneminde Vahyin Yazımı Meselesi..... 5**

Giriş 5

Hz. Peygamber'in Ümmîliği ve Vahyin Yazılma
Zorunluluğu..... 6

Vahyin Yazımı Ne Zaman Başladı? 9

Âyetlerdeki İşaretler 11

Rivâyetlerdeki Bilgiler 14

Rivâyetlerin Ortaya Koyduğu Sonuç..... 25

Bazı Müsteşriklerin Görüşleri 27

Kitâbet mi Önce Tebliğ mi? 32

Gelen Vahiylere Yazıya Geçirilme Safhası 34

Farklı Yazımların Ortaya Çıkışı..... 37

Yazılan vahiylere tamamı Hz. Peygamber'in evinde
yazılı olarak muhafaza ediliyor muydu? 41

Vahiy Kâtipliği Yaptığı Söylenen Kişiler 45

Sonuç 48

**Ehl-i Sünnet'in Kadere İman Konusuna Temel
Yaptığı Belli Başlı Rivâyetler ve "Kader Hadisi" /
"Cibrîl Hadisi" 49**

Giriş 49

Kaynaklarda Konunun Ele Alınışı..... 50

Kullanılan Rivâyetlerden Cibrîl Hadîsi'nin Sıhhat
Durumu 62

Cibrîl Hadîsi'nin Kader İnanıcı ile Alâkah Bölümü 71

Sonuç ve Değerlendirme..... 73

**Modern Hadis Tenkit Üslûbu Üzerine -Cibril
Hadisi ile İlgili Temelsiz Bir Eleştirinin Eleştirisi- 81**

Giriş	81
Ortaya Atılan İddiaların Değerlendirilmesi	83

**Sünnet'e Bağlılığı ve Bazı Kritik Olaylardaki
Dikkat Çekici Durumu Açısından Hz. Osman 107**

Giriş	107
Hz. Osman'ın Rasûlullah'ın (s.a.) Sünneti'ne Verdiği Önem	108
Hz. Osman'ın Bedir, Uhut ve Rıdvan Bey'atı'ndaki Durumu	122
1.İbn Ömer'den Gelen Rivâyetler	125
a.Osman b. Abdullah b. Mevheb Rivâyeti.....	125
b.İbn Ebî Müleyke Rivâyeti.....	132
c.Vebere b. Abdîrrahman Rivâyeti.....	138
d.Salim b. Abdullah b. Ömer Rivâyeti.....	139
2.Enes b. Mâlik Rivâyeti	141
3.Ebû Seleme b. Abdîrrahman Rivâyeti	142
4.Saîd b. el-Müseyyib Rivâyeti	144
Sonuç	148

**Muhyiddin İbn Arabî'nin *Fusûsu'l-Hikem*'de
İşaret Ettiği Hâlid b. Sinân'ın Peygamberliği
Hakkındaki Rivayetin Değerlendirmesi 159**

Giriş	159
<i>Fusûsu'l-Hikem</i> 'deki Hâlid b. Sinan'la İlgili Kısım	160
Değerlendirme	162
Sonuç	171

**Sadreddin Konevî'nin (ö. 673/1274) Hadisçiliği
Meselesi 177**

Sadreddin Konevî'nin Kısaca Hayatı ve Fikirleri	177
---	-----

Sadreddin Konevî'nin Anadolu Selçuklu ve Osmanlı İlim Âlemine Etkisi	181
Sadreddin Konevî'nin Peygamber ve Sünnet Anlayışı	189
<i>Kırk Hadis</i> 'teki rivâyetlerin hadis tekniği açısından incelenmesi.....	202
Sonuç	211

Fısk Kavramı ve Hadis Usûlü Açısından Fısku'r-Râvî	217
Giriş	217
Kur'ân-ı Kerim'de Fısk Kavramı	223
Hadislerde Fısk Kavramının Kullanışı	229
Hadis Usûlünde Bir Cerh Terimi Olarak Fısku'r-râvî... ..	237
Cerh-Ta'dil Kitaplarında Fâsik Sayılan Bazı Râviler.....	247
Râvinin Fâsik Olmasının Doğurduğu Sonuçlar	250
Sonuç	261

The Concept of al-Fisq / al-Faasiq in the Quran and its Historical Adventure of Transformation.....	275
Özet.....	275
Abstract	276
Introduction	276
Use of the Concepts Related with Fisq in the Hadiths	290
Conclusion	299

“İslâm Garip Başladı...” Hadisine Orijinal Bir Bakış Açısı Getiren Mehmet Feyzî Efendi'nin Peygamberlik ve Sünnet Anlayışı.....	307
Mehmet Feyzî Efendi'nin (1912-1989) Kısaca Hayatı... ..	307
Tahsil Hayatı, Okuduğu ve Okuttuğu Kitaplar	310
Mehmet Feyzî Efendi'nin Peygamber Anlayışı	321

Mehmet Feyzî Efendi'nin Sünnet Anlayışı	331
Mehmet Feyzî Efendi'nin "İslam Garip Başladı..." Hadisine Yaklaşımı	346
Değerlendirme	355

**Ehl-i Sünnet Akait Kitaplarında Kullanılan Mizan
ile İlgili Hadisler .....** 375

Giriş	375
Akait Kitaplarında Mizan Konusu	375
Değerlendirme ve Sonuç.....	385

Hutbe Mecmualarında Hadis Kullanımı..... 393

Giriş	393
Hutbe Mecmualarındaki Konulara ve Kullanılan Hadislere Dair Örnekler	395
Değerlendirme ve Sonuç.....	433
1.Hutbelerin Dili.....	433
2. Hutbe Konuları	435
3. Kullanılan Rivâyetlerin Kaynakları ve Rivâyet Üşubu.....	436

ÖNSÖZ

Akademik hayatımızın bir gereği olarak zaman zaman kitap, makale, bildiri gibi çalışmalarla meşgul olmak durumundayız. Yine bunun tabii bir sonucu olarak bir konuda çalışırken, o ana kadar elde ettiğimiz ilmî birikim ve tecrübe ile yoğurduğumuz verileri belli bir usule harmanlayıp yazıp çiziyoruz. Elbette ki bir insan olmamız hasebiyle yazdığımız bazı hususlarda çeşitli hatalar da yapılabiliyoruz. Einstein'a nispet edilen bir sözde: *“Yanlış yapmayan insan yoktur; insanlık, yanlışını kabul etmekle ve düzeltmekle olur.”* denmiştir. Biz de bu sözde ifade edildiği gibi “insan” olmamız hasebiyle istemeden de olsa pek çok yanlışlar yapıyoruz ve yapmaya da belki devam edeceğiz. Burada önemli olan yanlışta ısrar etmemek ve onları kabul edip düzelterek gerçek “insanlık” onuruna ermektir.

İşte elinizdeki eser böyle bir düşüncenin ürünüdür. Bu eserde yer alan makalelerin tamamına yakını daha önce bir şekilde yayınladığımız yazılardan ibarettir. Daha önceden yayınlanan bir makalenin basımının tekrarlanması ilk başta biraz gereksiz gibi algılanabilirse de aslında haklı sebeplere dayandığı zaman bizce böyle bir durum asla faydadan hâlî değildir. Herşeden önce bir çalışmanın makale olarak yayınlanması, o çalışmanın artık elinizden çıktığını göstermektedir. Dolayısıyla bu makalenin ikinci, üçüncü baskı yapması pek mümkün olmadığından, bu şayet varsa yapılan yanlışların da telafisinin mümkün olmadığı anlamına gelmektedir. Kitaplarda ise böyle bir endişeye mahal yoktur. Yapılan bir yanlışın bir sonraki baskıda düzeltilmesi mümkündür.

Ayrıca makaleler arasındaki farklı yazım şekillerinin giderilerek tek tip bir imlâ geliştirilmesine imkân tanınması ve bir yazarın pek çok makalesini bir arada bulabilme kolaylığı sağlaması sebebiyle de daha önceki çalışmaların

sonradan bir kitapta bir araya getirilmesinin faydalı olduğunu düşünüyöruz. Nitekim bu anlamda bizden önce de pek çok hocamızın yayınlanmış makaleleri bir kitapta derlenerek okuyucuların bunlara kolayca ulaşmasına imkân verildi.

İşte hem hatalarımızı düzeltme, hem pek çok makaleyi bir arada sunma ve hem de yazım birliği sağlama imkânı vermesi açısından böyle bir kitap çalışmasının faydalı olabileceğini düşündük. Muhtemelen daha başka örneklerin bulunabilmesi mümkün olmakla birlikte bunlardan mesela Hâlid b. Sinan'la ilgili bir makalemizi yayınladığımız tarihlerde, İbn Hacer'in *el-İsâbe* adlı eserini yakından tanımamanın getirdiği eksiklikle yaptığımız hatalı bir değerlendirmeyi bu kitabımızda düzeltme şansını elde ettik. Yine Mehmet Feyzî Efendi ile ilgili bir makalemizde, onun doğum tarihi ile ilgili olarak hicrî/rûmî farklılığını hesaba katmamanın sebep olduğu hatalı bir yorumu da bu kitabımızda düzelttik. Yeri gelmişken bu hatalarımıza dikkat çeken hoca ve arkadaşlarımıza teşekkür, bunları düzeltme imkânı bahşeden Allah'a hamd ediyoruz. Tabii ki bundan sonra da bir takım hataların tespit edilmesi veya bazı okuyucularımız tarafından yazım yanlışlarının hâlâ giderilmediğinin düşünülmesi mümkündür. Bunlar için de okuyuculardan hem müsamaha hem de ikaz bekliyoruz.

Bu çalışmamızda sıraladığımız makalelerde daha çok konuların birbiri ile uyumlu olmasını gözeterek bir sıralamada bulunduk ve makalelerin yayınlandığı tarihi esas alarak kronolojiye bağlı kalma endişesi hissetmedik. Her bir makalemizin hangi dergide ne zaman yayınlandığı ile ilgili künye bilgilerini de makale ismini verdikten hemen sonra dipnotta kaydettik. Yine hadisle doğrudan ilgili olmasa da bazı yazılarımıza bu kitapta yer verdik. Böyle yapmaktaki gayemiz onların da iki kapak arasına girmesi ve belki meraklılarının istifade etmesidir. Kaynakların yazımında çoğunlukla Chicago sistemini benimsemekle birlikte zaman zaman APA'ya uygun olarak da yazdık. Burada

asıl belirleyici olan aslında o makalemizi yayınladığımız dergi yahut bildiri olarak sunduğumuz sempozyumun formatı olmuştur. Bunları büyük oranda olduğu gibi bıraktık ve birini diğerine dönüştürmeyi tercih etmedik. Ayrıca her makalenin Kaynaklar'ını o makalenin sonunda vermeyi uygun bulduk.

Yaptığımız bu çalışmanın okuyucularımıza faydalı olmasını diliyoruz. Her şeyden öte, bir yazarın bütün makalelerine bir kitapta topluca ulaşabilme imkânı vermesi açısından düşünüldüğünde bile bu kitabımızın kolaylık sağlayacağını tahmin edebiliyoruz.

Geçmiş büyük âlimlerimizin dediği gibi; gayret bizden tevfik/başarı Yüce Allah'tandır.

Bekir TATLI
Mayıs 2016, Adana